

Pestprotocol

Grafisch Lyceum Rotterdam

Inhoud

1. Voorwoord.....	3
2. Verantwoording.....	4
3. Wat is plagen/pesten/digitaal pesten/hoe wordt er gepest.....	5
4. Partijen bij het pestprobleem.....	6
5. Het aanpakken van pesten.....	8
6. De vijfsporenaanpak/preventieve maatregelen.....	9
7. Het stappenplan na een melding van pesten.....	11
8. Wat is cyberpesten/stappenplan.....	13

Bijlagen

I. Pestprotocol.....	15
II. Voorbeeld van een pestcontract.....	16
III. Tips voor leerlingen voor veilig internetten.....	17
IV. Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling.....	18
V. Leidraad voor gesprek met een leerling die pest.....	19
VI. Tips voor ouders.....	20
VII. Bruikbare (web) adressen bij (pesten).....	21

1.Voorwoord

Plezierig leren kan alleen op een school waar leerlingen zich prettig en veilig voelen. Daarom besteedt het vmbo voor Vormgeven Media en ICT veel aandacht aan een prettige sfeer, een ordelijk gebouw en een veilig schoolklimaat. We spreken hiermee heel duidelijk uit dat we al onze leerlingen een veilig pedagogisch klimaat willen bieden, waarin zij zich harmonieus kunnen ontwikkelen en waarin goede leerprestaties mogelijk zijn.

Docenten, onderwijsondersteunend personeel, leerjaarcoördinatoren en directie bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een open en prettige werksfeer in de klas en daarbuiten.

Om ervoor te zorgen dat de leerlingen zich thuis voelen, is voor de vmbo-afdeling bewust gekozen voor kleinschaligheid. Leerlingen hebben hierdoor nauw contact met docenten en onderwijsondersteunende medewerkers. Anderzijds heeft de school goed zicht op de ontwikkeling van de leerling en de resultaten en kunnen we zaken als spijbelen, controle op absentie of ziek naar huis gaan, goed controleren.

Er is ruimte voor iedereen om zichzelf te zijn zolang dat niet betekent dat de afgesproken regels overtreden worden of dat iemands persoonlijke grenzen overschreden worden. Pesten betekent dat iemands grenzen overschreden worden en dat past niet in een prettig en veilig klimaat voor allemaal. Het pestprotocol is geschreven voor de leerlingen, ouders en medewerkers van de school.

Het geeft het beleid van de school weer t.a.v. pesten. Het is onderdeel van het schoolveiligheidsbeleid en als zodanig verbonden met andere onderdelen zoals het beleid t.a.v. schorsing en verwijdering van leerlingen en het beleid t.a.v. ongewenst gedrag (agressie, seksuele intimidatie en geweld).

Het beschrijft wat we onder pesten verstaan, hoe pesten voorkomen kan worden en wat de aanpak is als er gepest wordt.

Het hoofddoel van het (digitaal) protocol is het voorkomen en bestrijden van pesten door alle betrokkenen duidelijkheid te geven over ieders rol. Daarnaast heeft het een informatieve en verwijzende functie

Leren van elkaar is een van de uitgangspunten van het onderwijs. Wij hebben dan ook dankbaar gebruik gemaakt van de leidraad van het Nederlandse pestprotocol en de pest- protocollen van andere scholen. Daarbij is het eigen karakter van onze school in het pestprotocol beschreven.

November 2018
J.P. van den Berg
Directeur

2. Verantwoording

Gemiddeld worden twee tot drie kinderen per klas gepest.

Daarbij zijn er ongeveer net zoveel pesters als slachtoffers.

Het Grafisch Lyceum Rotterdam heeft een duidelijke mening over pestgedrag:

Wij tolereren pestgedrag niet!

Helaas zal pesten nooit helemaal stoppen. Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus genomen worden.

Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten leerkrachten en anderen niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan.

Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak (samen met de ouders en leerlingen zelf) bij het tegengaan van pesten.

Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben.

Voor mentoren betekent dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

In dit pestprotocol en pestbeleid zetten wij uiteen hoe wij er met zijn allen voor kunnen zorgen dat pestgedrag wordt voorkomen, gesignaleerd en indien aan de orde, aangepakt.

1. Plagen en pesten

Wat is plagen?

We spreken over plagen wanneer leerlingen min of meer aan elkaar gewaagd zijn. Het vertoonde gedrag is onschuldig en nodigt uit tot een reactie van eenzelfde soort. Het gaat dan om een spel, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Plagen is niet systematisch en heeft geen nadelige gevolgen voor degene die het ondergaat. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen, leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Het is een vaardigheid die later in hun leven van pas komt.

Wat is pesten?

Op het Grafisch Lyceum Rotterdam hanteren we de regel dat degene die pesten ondergaat, bepaalt of het vertoonde gedrag gewenst is of niet. Hij of zij bepaalt dus of er sprake is van pesten. Wat voor de één een grapje of een plagerijtje is, kan door de ander als enorm vervelend of kwetsend ervaren worden. Wat misschien niet persoonlijk bedoeld is, kan iemand direct raken. Het wordt een probleem als je er samen niet meer uitkomt. We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling en bedreigd en bang gemaakt wordt, zowel fysiek en/of verbaal. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen.

Wat is digitaal pesten?

Digitaal pesten, ook wel cyberpesten, is pesten via digitale media. Anonieme berichten versturen via WhatsApp en sms, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privé-gegevens op een site plaatsen, wachtwoorden stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen en happy slapping. 20% van de leerlingen heeft te maken met digitaal pesten.

De effecten van digitaal pesten kunnen erger zijn dan bij traditioneel pesten. Opnames die via de webcam/telefoons worden gemaakt, worden vastgelegd door een ander. Deze opnames verdwijnen nooit meer. Over de hele wereld kan een foto op een site staan. Foto's die eenmaal op internet staan zijn soms niet meer te verwijderen.

Hoe wordt er gepest?

- *Met woorden/foto's*: vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes, digitaal pesten, ongewenste appjes sturen, via mail of chatprogramma opmerkingen verspreiden, opgenomen filmpjes.
- *Lichamelijk*: trekken aan kleding, duwen en sjorren schoppen en slaan krabben en aan haren trekken of wapens gebruiken.
- *Achternvolgen*: opjagen en achternalopen, in de val laten lopen, klemzetten of rijden, opsluiten.
- *Uitsluiting*: doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes, bij groepsopdrachten
- *Stelen en vernielen*: afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen kliederen op boeken banden lek prikken, fiets beschadigen.
- *Afpersing*: dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

2. Partijen bij het pestprobleem

Bij pesten zijn meerdere partijen betrokken: de gepeste leerling(en), de pester(s), de zwijgende middengroep, het personeel en de ouders.

1. De gepeste leerling

Elke leerling loopt het risico gepest te worden maar sommige leerlingen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken, maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, de manier waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop die worden geuit. Kinderen die gepest worden hebben vaak andere interesses dan de meeste leeftijdgenoten of ze doen dingen anders. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet.

Veel kinderen die gepest worden zijn minder weerbaar. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep en durven ze weinig of niets te zeggen omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uit komt. Gepeste leerlingen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Schaamte
- Angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt.
- Het feit dat het probleem onoplosbaar lijkt. Bij digitaal pesten; ouders zijn soms niet goed op de hoogte van internetontwikkelingen dus het vertrouwen dat zij daadwerkelijk kunnen helpen ontbreekt bij het kind.
- Het idee dat hij/zij niet mag klikken.

2. De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair, maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Vanbinnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er immers om, om gepest te worden. Echte pesters zijn niet alleen agressief en fysiek sterker dan de rest van de klas, ze hebben ook weinig empathisch (invoelend) vermogen, zijn impulsief en domineren graag andere kinderen.

Pestgedrag kan een aantal dieperliggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie.
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een rol die niet bij hem past.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas.
- Een gevoel van incompetentie (ik kan niks) op school.
- Door slechte cijfers of een laag niveau.
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid).
- Is zelf slachtoffer geweest van pestgedrag.

3. De zwijgende middengroep

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen. Er zijn ook leerlingen die niet merken dat er gepest wordt. Heel af en toe neemt een leerling, of een klein groepje leerlingen, het voor het gepeste kind op.

De *meelopers* zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

4. Het personeel

Pesten is een goed bewaard groepsgeheim: (bijna) iedere leerling weet dat in de groep wordt gepest, toch durft niemand het aan docent of ouder te vertellen. De medewerkers weten dus ook vaak niet dat er in de groep wordt gepest. En zien ze ongewenst gedrag, dan wordt het lang niet altijd als pesten geïnterpreteerd.

5. De ouders

Wanneer kinderen worden gepest, durven ze in de meeste gevallen niet aan hun ouders te vertellen dat hen dit overkomt. Ze kunnen bang zijn dat hun ouders naar school gaan, het aan de mentor vertellen en dat deze het verkeerd aanpakt. Ze schamen zich vaak dat hen dit overkomt. Soms denken ze dat ze het gedrag van de pester zelf hebben uitgelokt en het dus verdienen gepest te worden.

3. Het aanpakken van pesten

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school. De grote vraag is hoe dat het beste kan en vooral ook hoe we dat als team het beste kunnen aanpakken. Pesten kan grote gevolgen hebben voor de gepeste (onzekerheid, faalangst, depressie, zelfdoding) en de pester (problemen met sociale relaties, positief tegenover het gebruik van geweld), heeft grotere kans in het criminele circuit terecht te komen. Om pesten zowel in preventieve zin als in curatieve zin aan te pakken, is het nodig dat alle partijen betrokken worden bij de uitvoering van het beleid. We spreken dan van een vijfsporen aanpak.

Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelwijze aanpakken.

Uitgangspunten

Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; docenten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
3. Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
4. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol zie bijlage).
5. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.

6. De vijfsporenaanpak

Dit houdt in:

- 1. De algemene verantwoordelijkheid van de school.**
De school zorgt dat de directie, het OP en OBP voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten. De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.
- 2. Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt.**
Het probleem wordt serieus genomen. Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt. We bieden hulp aan en er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.
- 3. Het bieden van begeleiding aan de pester.**
Het confronteren van de jongeren met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester wordt door ons gedaan. We proberen achterliggende oorzaken boven tafel te krijgen. We wijzen op het gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag. We bieden begeleiding aan.
- 4. Het betrekken van de klas bij het probleem.**
De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. De mentor bespreekt met de klas mogelijke oplossingen hoe zij kunnen bijdragen aan het verbeteren van de situatie. De mentor komt hier in de toekomst steeds op terug.
- 5. Het bieden van steun aan de ouders van zowel de gepeste leerling als de pester.**
Ouders die zich zorgen maken over het pesten worden serieus genomen. De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken. De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind. De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.

De ouders van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Maar een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; hij/zij wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of training aan bijdragen.

Preventieve maatregelen

- Elke mentor bespreekt aan het begin van het schooljaar het pestprotocol in de klas. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd.
- In alle leerjaren besteedt de mentor aandacht aan (digitaal)pesten in één of meerdere studielessen o.a. met de methode 'Spijt'. Door het formuleren van positief gestelde vragen geeft de klas duidelijkheid over hoe ze met elkaar om willen gaan. Vragen zoals 'Hoe ziet een leuke klas eruit?' of 'Hoe wil je zelf behandeld worden?'
- De leerlingen ondertekenen aan het eind van deze les(sen) een aantal samen gemaakte afspraken (het pestcontract). Ook worden maatregelen afgesproken wanneer een klasgenoot

zich niet aan de zelfopgelegde regels houdt. De mentor ziet erop toe dat de afspraken worden nageleefd.

- Indien een mentor of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd.
- Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt, die door de mentor worden bewaard in het leerlingvolgsysteem van zowel de pester als het slachtoffer.
- Faalangst en sociale vaardigheidstrainingen en ART (agressie regulatie training). Het preventief aanbieden van sociaal-emotionele vaardigheidstrainingen voor leerlingen door smw (schoolmaatschappelijk werk)
- Voorbeeldgedrag. Het voorbeeldgedrag van de docent in de les en van de medewerkers van de school is belangrijk. Leerlingen worden minder gepest in een klimaat waar rust heerst en duidelijkheid over de omgang met elkaar. De basis is het handhaven van de schoolregels zoals die in de schoolgids vermeld staan.
- Bekendheid geven aan pestprotocol. Het is belangrijk om het pestprotocol, een onderdeel van Schoolveiligheidsbeleid, bij leerlingen, ouders en personeel bekend te maken. Het pestprotocol is toegankelijk door hiernaar te verwijzen in de schoolgids en het te publiceren op de website. Tevens wordt het door de mentoren uitgedeeld aan ouders tijdens de ouderavond aan het begin van het schooljaar. Het is onderdeel van het beleid van de school waardoor het regelmatig besproken en eventueel aangepast wordt. Het onderwerp pesten en het pestbeleid van de school is opgenomen in het scholingsaanbod voor het personeel als een onderdeel van hun deskundigheidsbevordering.
- Het preventief aanbieden van theatervoorstellingen, films m.b.t. het thema (digitaal)Pesten in de onderbouw.
- Veilig Internet opnemen als onderdeel van de lessen informatica/Mediawijsheid, veilig internet als onderdeel van ouderinformatieavonden.

6. Het stappenplan na een melding van pesten.

A. *De mentor*

- Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en later met de pester apart. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden op de schoolwebsite (en in de bijlage). Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen. Deze afspraken worden vastgelegd.
- De mentor bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
- De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groeps sfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groeps lid heeft.
- Indien het probleem zich herhaalt, meldt de mentor het gedrag aan de leerlingbegeleider. Hij overhandigt de leerlingbegeleider het dossier met daarin de gebeurtenissen en de afspraken die zijn gemaakt.

B. *De leerlingbegeleider*

- De leerlingbegeleider neemt de rol van de mentor over, bij herhaling van het pestgedrag en wanneer het pesten, het klassenverband overstijgt.
- Hij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.
- In het contact met de pester is het doel drieledig, namelijk:
  - confronteren
  - mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen
  - helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
- In het contact met de gepeste wordt gekeken of hij een bepaald sociaal gedrag vertoont, waardoor hij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.
- Hij adviseert zo nodig, zowel aan de pester als de gepeste, hulp op vrijwillige basis door de leerlingbegeleider.
- Hij stelt alle betrokken ouders op de hoogte wanneer er sprake is van recidief gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.
- Hij bespreekt de mogelijkheden tot hulp met de ouders.
- Hij koppelt alle informatie weer terug naar de mentor of de mentor is bij de gesprekken aanwezig.
- Hij stelt de directie op de hoogte.

C. *Buitenschoolse projecten/ pestprojecten.*

Wanneer de pester opnieuw in pestgedrag vervalt, wordt hij ertoe verplicht om individueel een programma te volgen afgestemd op de problematiek. Dit vindt plaats in de eigen tijd en buiten schooltijd altijd in overleg en met medewerking van de ouders. Het doel van dit programma is reflectie en het gevoelig maken van de pester voor wat hij aanricht bij de gepeste leerling.

D. *Schorsing*

Wanneer ook het verplichte pestproject geen blijvende vruchten afwerpt, volgt een schorsing van een dag. Daarna krijgt de pestende leerling een lange schorsing. De leerlingbegeleider kan advies vragen aan het zorgteam waarna er een verwijzing naar Wijkteam/Jeugdzorg kan plaatsvinden.

E. Schoolverwijdering

Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen koppig blijft volharden in het ongewenste pestgedrag liggen er geen perspectieven meer tot verandering. De school kan en wil geen verantwoordelijkheid meer nemen voor de veiligheid van de overige leerlingen. Er rest de school niets anders dan schoolverwijdering. Zo nodig wordt er gezocht naar een andere school.

7. Cyberpesten/ digitaal pesten

Cyberpesten (of digitaal pesten) is het pesten of misbruiken via het internet en via mobiele telefoon. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen op steeds jongere leeftijd hiermee in aanraking.

Hoe wordt er gepest?

- Pest-mail (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen).
- Stalking: het stelselmatig lastigvallen van iemand door het blijven sturen van haatmail of het dreigen met geweld in chatrooms.
- Het tegenkomen van ongewenst materiaal zoals: porno en kinderporno, gewelddadig materiaal etc.
- Ongewenst contact met vreemden.
- Webcam-seks: beelden die ontvangen worden kunnen opgeslagen worden en te zijner tijd misbruikt worden.
- Hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van pest-mail.

Het stappenplan na een melding van cyberpesten

1. *Bewaar de berichten*
Probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren. Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen (afdrukken, selecteren en kopiëren, app-gesprekken opslaan).
2. *Blokkeren van de afzender*
Leg de leerling zo nodig uit hoe hij/zij de pest- mail kan blokkeren.
3. *Probeer de dader op te sporen*
Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Neem contact op met de ICT-coördinator of de systeembeheerder. Het is mogelijk om van het IP-adres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden. Ook is er van alles mogelijk via de helpdesk.
4. *Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling*
Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.
5. *Verwijs de ouders zo nodig door*
Er zijn twee telefoonnummers die ouders kunnen bellen met vragen, namelijk:
  - De onderwijstelefoon: 0800-5010
  - De vertrouwensinspectie: 0900-11131113
6. *Adviseer aangifte*
In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer er lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld. Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp (www.slachtofferhulp.nl, tel: 0900-0101)

7. *De leerlingbegeleider.*

Verwijs de pester en/of de gepeste door naar de counselor wanneer verdere begeleiding nodig is.

De taak van vakdocenten

De vakdocenten hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, verwacht de directie dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen om hulp en overleg in gang te zetten.

De rol van de begeleider

- Hij ondersteunt waar nodig mentoren en tijdens de verschillende fasen in het proces.
- Hij biedt op vrijwillige basis individuele begeleiding aan de pester en de gepeste.
- Hij biedt een sociaal-emotionele training aan, via SMW.
- Hij kan waar nodig een inbreng hebben tijdens de mentorlessen samen met SMW.

Hij biedt kleinere trainingen aan bij specifieke hulpvragen, zoals bijvoorbeeld een assertiviteitstraining.

Contactpersonen binnen school:

Contactpersonen en vertrouwenspersonen die naast de mentor kunnen optreden in situaties van ongewenst gedrag als pesten, discriminatie, agressie, seksuele intimidatie en geweld.

Leerlingbegeleider:

Mevrouw R. De Wit, wit@glr.nl

De heer H. Bakker, bakker@glr.nl

Zorgcoördinator:

Mevrouw A.J.T. Buschmann buschmann@glr.nl

Vertrouwenspersoon:

Mevrouw P. Van den Broek, broek@glr.nl

Of via telefoon school: 088-2001525

Website: vmbo.glr.nl

Bijlage I: Pestprotocol

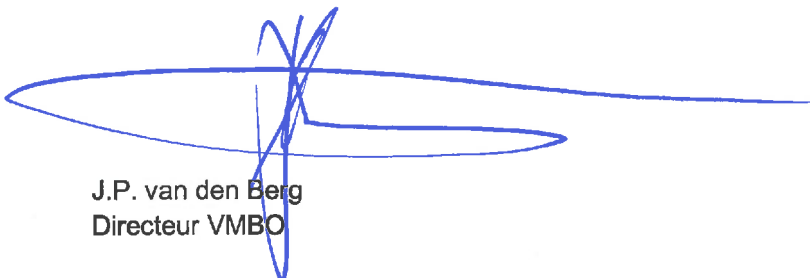
De ondertekenaars van dit pestprotocol verklaren het volgende:

1. Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Uit onderzoek blijkt dat een op de vier kinderen in het basisonderwijs en een op de zestien leerlingen in het voortgezet onderwijs slachtoffer zijn van pestgedrag. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor de slachtoffers als de pesters. De omvang en zwaarte van het probleem leiden tot de noodzaak van een aanpak door alle opvoeders van jongeren, in het bijzonder door de ouders en door de leerkrachten.
2. Het management dient om een passend en afdoend antwoord te vinden op het probleem pesten, uit te gaan van een zo goed mogelijke samenwerking tussen ouders, medewerkers van de school en leerlingen gebaseerd op afgesproken beleid dat gericht is op deze samenwerking.
3. Alle betrokkenen bij de school (management, medewerkers, leerlingen, ouders) wensen een samenwerking zoals bedoeld onder 2 ook daadwerkelijk aan te gaan, te stimuleren en levend te houden.
4. De ondertekenaars van dit protocol verbinden zich daarom het volgende te doen:
  - Een aanpak via en het werken volgens de "vijfsporenaanpak".
  - Het bewust maken en bewust houden van de leerlingen van het bestaan en de zwaarte van het probleem.
  - Een gerichte voorlichting aan alle ouders van de school.
  - Het aanleggen van- voor iedere persoon aan de school verbonden- toegankelijke, goede informatie over het probleem pesten, met als speciaal aandachtspunt informatie voor de leerlingen.
  - Het beschikbaar stellen van geld waarmee wordt bekostigd: de scholing van personeelsleden, lesmaterialen, lezingen en andere activiteiten voor ouders en voor de aanschaf van boeken en andere informatie.
  - Samenwerking te zoeken en afspraken te maken met andere scholen in de omgeving over de aanpak van pesten;
  - Het delen van de opgedane ervaringen met andere scholen.
5. De ondertekenaars verklaren zich in principe bereid tot deelname aan een tussentijdse evaluatie door de school binnen drie jaar

Grafisch Lyceum Rotterdam afdeling vmbo
Rotterdam, 10 november 2018

Getekend namens:

- College van Bestuur
- Oudercommissie VMBO

J.P. van den Berg
Directeur VMBO

Bijlage II: Voorbeeld van een pestcontract.

De regels worden positief geformuleerd.

- We luisteren naar elkaar.
- We laten elkaar uitspreken.
- We blijven van elkaar af.
- We blijven van elkaars spullen af.
- We sluiten niemand buiten.
- We lossen ruzies op door met elkaar te praten.
- Als we vertellen dat iemand gepest wordt, is dat geen klikken.
- Iedereen kan zichzelf zijn.
- Iedereen laat duidelijk blijken dat hij/zij iets niet wil.
- Als iemand duidelijk maakt dat hij/zij iets niet wil, stoppen we.
- We houden ons aan de regels.

Bijlage III: Tips voor leerlingen om veilig te internetten.

Wat kun je doen om digitaal pesten en misbruik te voorkomen?

- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt.
- Gebruik een apart e-mailadres om jezelf te registreren op websites. Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft.
- Gebruik altijd een bijnaam als chat.
- Zorg dat je wachtwoorden geheim blijven en niet makkelijk te raden zijn. Als anderen wel binnen zijn gekomen, neem dan contact op met de beheerder van de site.
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertrouw dan op je gevoel en vertel het aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
- Ga weg uit de chatroom als er iets vervelends gebeurt.
- Verwijder onbekende mensen van je social media-pagina's.
- Bel of mail niet zomaar met personen die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders dit weten.
- Verstuur zelf geen flauwe grappen, dreigmail of haatmail.
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van chatten kent.
- Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden.
- Wees zeer voorzichtig met het gebruik van je webcam. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden gebruikt worden die jij niet wilt.

Wat kun je tegen cyberpesten en misbruik doen?

- Vat het niet persoonlijk op als het van mensen komt die je niet kent. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijker gaan schelden.
- Reageer niet op pestmails of andere digitale pesterijen. Verwijder de e-mail zo mogelijk zonder hem te openen. Als je niet reageert, gaan pesters vaak op zoek naar iemand anders om te pesten.
- Blokkeer de afzender. Als het gaat om sms'jes op de mobiele telefoon, dan heb je soms de mogelijkheid om nummers te blokkeren.
- Bewaar de bewijzen. Maak een print of sla ze op. Van het IP-adres van de e-mail kan soms worden afgeleid, van welke computer de e-mail verzonden is. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare mail aan kan nemen. Men heeft daar ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie de mail heeft verstuurd. Bel de helpdesk op.
- Ga naar je mentor of afdelingsleider toe op school. Deze zal je verder helpen om het pestgedrag te stoppen.
- Bij stalken kun je aangifte doen bij de politie. Het is strafbaar. Voor meer informatie over aangifte doen: www.vraaghetdepolitie.nl

Bijlage IV: Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten:

- Klopt het dat je gepest wordt? (H)erkenning van het probleem.
- Door wie word je gepest? (Doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (Doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou weleens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?
- Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:
  - Hoe communiceert de leerling met anderen?
  - Welke lichaamstaal speelt een rol?
  - Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
  - Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?
- Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Dat voelen pesters vaak haarfijn aan. (Soms zijn pesters vroeger ook zelf gepest!). Besteed hier aandacht aan. Elk kind is gelijkwaardig aan de andere kinderen en moet zich veilig voelen.

Bijlage V: Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is driedelig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan.
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is probleemgericht en richt zich op gedrag dat waarneembaar is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren;

- Relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie. Bijvoorbeeld: Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. Zeg nooit: "Je bent heel gemeen". Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is;
- Specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen;
- Veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het waarom.

Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc. Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen?

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie richtlijnen pesten).

Bijlage VI: Tips voor ouders

Zonder hulp en betrokkenheid van ouders lukt het onze school niet om de problematiek rondom sociale media aan te pakken of te voorkomen. Hoe?

- *Toon interesse*
Verplaats u in de belevingswereld van uw kinderen op internet. Internet kan spannend en gevaarlijk zijn, maar ook heel leuk. Bezoek af en toe verschillende jongerensites en ontdek waarom uw kinderen internet leuk vinden. Praat daarover met uw kinderen en zorg ervoor dat ook de negatieve kanten van internet bespreekbaar zijn. Mochten er problemen zijn met het surfgedrag (seks- of gewelddadige sites) of mochten er vervelende ervaringen ontstaan tijdens APP- of mailcontact, of andersoortige problemen, dan weet uw kind dat hij/zij er met u over kan praten. De noodzaak van “stiekem gedrag” is voor uw kind dan minder aanwezig.
- *Blijf in gesprek over privacy*
Geef geen persoonlijke gegevens op internet aan anderen.
- *Maak internetafspraken met uw kind*
Print deze uit en plaats ze ergens in de buurt van de computer. Laat telefoon s’ nachts en tijdens het maken van huiswerk, beneden.
- *Spoor de dader op*
Soms is de dader van pestmail, hacking, stalking e.d. op te sporen via het e-mailadres. Ook kunnen schrijfstijl en andere aanwijzingen leiden tot het vinden van de dader. Sla gesprekken op maak er een foto van en print ze uit.
- *Reageer nooit op pestmails*
Blokkeer de afzender in de contactenlijst.
- *Treedt in contact met school*
Of met andere ouders in het geval van digitaal pesten. Doe in geval van digitaal pesten zo nodig aangifte of een melding bij de politie.
- *Maakt u zich zorgen over het gedrag van uw kind op internet?*
Bent u bang dat uw kind wordt gepest, bedreigd of lastiggevallen? Het is goed hierover te hebben nagedacht voordat u met uw kinderen hierover praat. Als uw kind weet hoe hij/zij zaken weet uit te schakelen, kunt u hiertegen namelijk niets ondernemen. Daarom is het van belang goede afspraken te maken met uw kinderen en met uw kinderen in gesprek te blijven over het bovenstaande. Controle kan anders worden opgevat als “wantrouwen”. U luistert immers ook de gesprekken van uw kinderen op straat niet af.
- *Geef zelf het goede voorbeeld.*
Stuur uw kind geen berichtjes tijdens de schooluren, er is al afleiding genoeg..

Bijlage VII: Bruikbare (web)adressen bij (cyber)pesten

www.meldknop.nl Leerlingen kunnen (anoniem) chatten met hulpverleners en advies vragen. De meldknop is "prefered flagger" voor platformen als Twitter, Facebook, Instagram, en Youtube. Dat betekent dat zij namens gebruikers verzoeken tot verwijdering van o.a. een naaktfoto rechtstreeks kunnen indienen bij deze platformen en dat deze verzoeken met voorrang behandeld worden.

www.vraaghetdepolitie.nl Informatie vinden, vragen stellen en chatten met politie.

www.internetsporen.nl Doel van deze site is om gedupeerden/slachtoffers van internet gerelateerde delicten op eenvoudige wijze uit te leggen hoe zij sporen van het internet kunnen veiligstellen.

Pesten (algemeen)

- www.pestweb.nl
- www.pesten.nl/pesten-op-school/

Cyberpesten/ veilig internetgebruik/ veilige school

- www.digibewust.nl Een informatieve site van het Ministerie van Economische zaken, over het veilig gebruik van internet.
- www.schoolenveiligheid.nl (kennisbank) School en Veiligheid stichting.

Leraar:

- www.weektegenpesten.com 1 x per maand tips, ideeën, filmpjes, (les)suggesties in jouw mailbox.
- www.wij-leren.nl Kennisplatform voor het onderwijs
- <https://www.leraar24.nl/digitaal-pesten/>
- www.Prima.veiligheid.nl